

KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI
SZERVEZET
TRANSPORTATION SAFETY
BUREAU

ZÁRÓJELENTÉS

2007-329-4

LÉGIKÖZLEKEDÉSI BALESET

**Hármashatár-hegy IX fa starthely
2007. július 29.**

NOVA PHANTOM siklóernyő

A szakmai vizsgálat célja a légiközlekedési baleset és a repülőesemény okának, körülményeinek feltárása és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, valamint javaslatok megtétele. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítása.

Jelen vizsgálatot

- a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvényben,
- a nemzetközi polgári repülésről Chicagóban, az 1944. évi december hó 7. napján aláírt Egyezmény függelékeinek kihirdetéséről szóló 20/1997. (X. 21.) KHVM rendelet mellékletében megjelölt 13. Annexben,
- a légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvényben (a továbbiakban: Kbt.),
- a légiközlekedési balesetek, a repülőesemények és a légiközlekedési rendellenességek szakmai vizsgálatának szabályairól szóló 123/2005. (XII. 29.) GKM rendeletben foglaltak alapján,
- illetve a Kbt. eltérő rendelkezéseinek hiányában a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával folytatta le a Közlekedésbiztonsági Szervezet.
A Kbt. és a 123/2005. (XII. 29.) GKM rendelet együttesen a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálják:
  - a) a Tanács 94/56/EK irányelve (1994. november 21.) a polgári légiközlekedési balesetek és repülőesemények vizsgálatának alapvető elveiről,
  - b) az Európai Parlament és a Tanács 2003/42/EK irányelve (2003. június 13.) a polgári repülésben előforduló események jelentéséről.

A Közlekedésbiztonsági Szervezet illetékessége 2006. december 31. napjáig a Kbt.-én, 2007. január 1-től a 278/2006. (XII. 23.) Korm. rendeleten - melyet 2007. július 1-től a 167/2007. (VI. 28.) Korm. rendelet módosított - alapul.

Fenti szabályok szerint

- A Közlekedésbiztonsági Szervezetnek a légiközlekedési balesetet és a súlyos repülőeseményt ki kell vizsgálnia.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet mérlegelési jogkörében eljárva kivizsgálhatja azokat a nem súlyos repülőeseményeket, illetve légiközlekedési rendellenességeket, amelyek megítélése szerint más körülmények között közlekedési balesethez vezethettek volna.
- A szakmai vizsgálat független a közlekedési baleset, illetve az egyéb közlekedési esemény kapcsán indult más közigazgatási hatósági, szabálysértési, illetve büntetőeljárástól.
- A szakmai vizsgálat során a hivatkozott jogszabályokon túlmenően az ICAO Doc 6920 Légijármű balesetek Kivizsgálási Kézikönyvben foglaltakat kell alkalmazni.
- Jelen zárójelentés kötelező erővel nem bír, ellene jogorvoslati eljárás nem kezdeményezhető.

Meghatározások és rövidítések

DHV	Deutscher Hangeleiter Verband (Német Fügővitorlázó Szövetség)
GKM	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
ICAO	International Civil Aviation Organization Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet
KBSZ	Közlekedésbiztonsági Szervezet
Kbvt.	A légi-, vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvény
KHVM	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium
NKH LI	Nemzeti Közlekedési Hatóság Légiközlekedési Igazgatósága
Vb	Vizsgálóbizottság

Az eset összefoglalása

Az eset kategóriája	Légiközlekedési baleset
A légi jármű gyártója	NOVA
típusa	PHANTOM- 45
felség- és lajstromjele	Lajstromozásra nem kötelezett légi jármű
gyári száma	1885/91
tulajdonosa	a pilóta
üzembentartója	nincs
A eset napja és időpontja (UTC)	2007. július 29. 15 óra 50 perc
helye	Hármashatár-hegy, siklóernyős starthely
A légi jármű rongálódásának mértéke	Javítható sérülések
Lajstromozó állam	lajstromozásra nem kötelezett
A gyártást felügyelő hatóság	DHV
Az eset helyszíne alapján illetékes kivizsgáló szervezet	Közlekedésbiztonsági Szervezet (továbbiakban KBSZ)

Az eset összefoglaló áttekintése

Bejelentések, értesítések

A vizsgálat adatai: A KBSZ ügyeletére az esetet 2007. július 29. 17 óra 05 perckor a Szabad Repülők Szövetsége Repülésbiztonsági főmunkatársa jelentette be.

A KBSZ ügyeletese

- 2007. július 29-én 17 óra 07 perckor jelentette a KBSZ ügyeletes vezetőjének, majd
- 2007. július 29-én 17 óra 12 perckor tájékoztatta az NKH LI ügyeletesét.

Vizsgálóbizottság

A KBSZ főigazgatója 2007. augusztus 1-jén a légiközlekedési baleset vizsgálatára az alábbi Vizsgálóbizottságot (továbbiakban Vb) jelölte ki:

vezetője	Janovics Ferenc	balesetvizsgáló
tagja	Dusa János	balesetvizsgáló

Az eseményvizsgálat áttekintése

A Vb a sérültet meghallgatta, okmányait bekérte, lefénymásolta.

A Vb az érintett légi járművet azonosította, megvizsgálta.

Jelen zárójelentés-tervezet

a tanúk meghallgatása és az eseményben érintett siklóernyős pilótával történt szakmai meghallgatásakor kialakított vélemény alapján történt.

A Vizsgálóbizottság tagjaival szemben összeférhetetlenség nem merült fel, továbbá a légiközlekedési balesetet megelőzően, a légi jármű utolsó légi alkalmassági felülvizsgálatában, illetőleg az érintett szakszemélyzet utolsó szakmai minősítésében nem vettek részt.

A Vb tagjai munkájukat a Vb vezetőjének irányítása alatt végezték. A szakmai vizsgálatban részt vevő személyek az adott ügyben indított más eljárásban szakértőként nem jártak illetve a jövőben nem járhatnak el. A zárójelentés-tervezet megküldésével egyidejűleg a KBSZ főigazgatója értesítette az érintetteket a tervezet véglegesítése előtti záró megbeszélés időpontjáról, és arra meghívta az érintett személyeket, szervezeteket.

A 2008. június 3-án 14 órakor megtartott záró megbeszélésen az érintett siklóernyős részt vett. A Vb a siklóernyős észrevételét és véleményét meghallgatta, a zárójelentés megfelelő pontjaiban utalást tesz az elhangzottakra. (1.1; 1.7;1.17)

A Vb az eljárása során

- a szakmai vizsgálat céljainak ésszerű határidőn belül történő elérése érdekében az általa szükségesnek tartott vizsgálatokat elvégezte, az intézkedéseket megtette;
- szabadon megvizsgálta a légi járművet, annak tartozékait, illetve sérüléseit
- az érdemi információval rendelkező személyeket meghallgatta;
- megkapott minden lényeges információt és feljegyzést, amely a légi jármű tulajdonosának, üzemben tartójának, a repülőtér üzemben tartójának, légiforgalmi szolgálatnak vagy a légiközlekedési hatóságnak a birtokában volt.
- az érintettek (a szakszolgálati engedély kiadásával, a légi jármű légi alkalmasság vizsgálatával, a bizonyítvány kiadásával, a légi jármű gyártásával, üzemben tartásával, karbantartásával és javításával, a légiforgalmi irányítással, a repülőtér üzemben tartásával foglalkozó szervek; a légiközlekedési hatóság a szakszemélyzet stb.) együttműködtek.

1. Ténybeli információk

1.1 A repülés lefolyása

Az „A” vizsgálóval rendelkező siklóernyős hosszabb várakozás utáni startot hajtott végre. A startot követően, mintegy 40 méteren „fület” csukott. A kupolát a szél hátrafelé sodorta, ezért a siklóernyős (a beülőben hátrafordulva) szélirányba való visszafordulással szeretett volna földet érni. A siklóernyős súlypontáthelyezése miatt nagy valószínűséggel a kupola bal oldali fordulóra kezdett, és fordulóban való (szándékolatlan) földet érés következtében a pilóta nyolc napon túl gyógyuló sérüléseket szenvedett.

A siklóernyős észrevételében nem ismerte el a földközeli fordulót, de a Vb a beülőben való elfordulást, valamint, a bal oldali sérüléseket fordulóban való földetérésnek értékelte.

1.2 Személyi sérülések

Sérülések	Személyzet		Utások	Egyéb személyek
	pilóta	utaskísérő		
Halálos	-	-	-	-
Súlyos	1	-	-	-
Kisebb/semmilyen	-	-	-	-

1.3 A légi jármű sérülése

Az esetben érintett siklóernyő felső vitorlájában javítható mértékű szakadások keletkeztek.

1.4 Egyéb kár

Egyéb kárt a vizsgálat befejezéséig a Vb-nek nem hoztak tudomására.

1.5 A személyzet adatai

1.5.1 A légi jármű parancsnoka

Kora, neme	63 éves férfi
Egészségügyi minősítése	nem hatósági egészségügyi alkalmassághoz kötött tevékenység
Képesítései	„A” vizsga
Jogosításai	nincsenek
Repült ideje/felszállások száma	
Összesen	2001–2006 között 73 felszállás
Utolsó 12 hónapban	16 felszállás, 16 óra 20 perc
Utolsó harminc napban	nincs regisztrálva repülés
Az érintett típuson	22 óra 55 perc

1.6 A légi jármű adatai

Gyári száma	1885/91
Gyártás éve	1991.
DHV minősítése	DHV II
Légialkalmassága	2007. december 31.

1.7 Meteorológiai adatok

Szél 270⁰-ról 3-5 m/s állandó, erősödő jellegű szellőkésekkel
Felhőzet 1/8 Cumulus
Látótávolság CAVOK

A siklóernyős észlelételezésében nagyon gyengének értékelte a szelet, amely viszont hátrafelé irányban, mintegy 6 km/óra sebességgel tolt a siklóernyőt. A Vb a két állítás közötti ellentmondást nem tudta feloldani.

1.8 Navigációs berendezések

A navigációs berendezések a baleset lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.9. Összeköttetés

A kommunikációs berendezések az eset lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.10 Repülőtéri adatok

A repülőtér paraméterei az eset bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.11 Légijármű adatrögzítők

A légijárművön adatrögzítő nem volt, az az érintett légijármű típusra és feladathoz nincs előírva.

1.12 A roncsra és a becsapódásra vonatkozó adatok

Az esettel összefüggésben roncs nem keletkezett.

1.13 Az orvosi vizsgálatok adatai

A Fővárosi Önkormányzat Szent János Kórház és Rendelőintézet által kiadott Zárójelentés szerint:

„A pilóta L II csigolya kompressziós törést, és bal oldali vállficamot szenvedett”

Igazságügyi-orvosszakértői vizsgálat

Igazságügyi-orvosszakértői vizsgálatra nem került sor.

1.14 Tűz

Az eset kapcsán tűz nem keletkezett.

1.15 A túlélés lehetősége

Az eset során életveszély nem alakult ki.

A mentőegységek értesítése rendben megtörtént, a mentés nem szenvedett késedelmet.

1.16 Próbák és kísérletek

A Vb tagjai műszeres kupolavizsgálatot hajtott végre, melynek értékei a szárny felületén sehol nem haladták meg a 3 sec értéket. A Vb a mért eredményeket figyelembevéve a szárny légialkalmasságát alkalmatlannak találta.

1.17 Érintett szervezetek jellemzése

A szakmai szervezet által kiadott, Módszertani Utasítás a siklóernyős által alkalmazott földet érési tematikát nem tartalmazza. A siklóernyős észrevételezte, hogy régebben is alkalmazta a beülőben való fordulást, de az ajánlott irodalom fogalmazása szerint: „...Ha a szél erőssége már meghaladja a mi sebességünket, és tolatni kezdünk, a leszállás előtti utolsó pillanatban meg lehet próbálni, hogy már a levegőben szembe fordulunk az ernyővel, **de ehhez nagy gyakorlat szükséges...**”

(A siklóernyőzés ABC-je Leszállás erős szélben 66. oldal)

A Vb a siklóernyős repülési múltját tekintve nem tudta az észrevételt figyelembe venni.

1.18 Kiegészítő adatok

A Vb a fenti tényadatokon kívül következtetések levonása és biztonsági ajánlások megtétele szempontjából egyéb körülményt nem tart lényegesnek, ezért további adatokat nem kíván ismertetni.

1.19 Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszerek

A kivizsgálás során újabb módszerek alkalmazása nem volt szükséges.

2. Elemzés

A légi jármű vezetője 1993 júniusban tett „A” vizsgát. Azóta folyamatosan repült, évente meglehetősen keveset. Saját véleménye szerint óvatos repülő, a baleset napján is arra várt, hogy az időjárás kedvezően alakuljon. Többször kísérletezett felszállással, de startjai rendre sikertelenek maradtak. Amikor el tudott startolni, akkor csak lesiklás szinten tudott a levegőben maradni. Ezért úgy döntött, hogy még egyszer lesiklik, majd összepakol.

A felszállás meglepően jól sikerült, azonban rögtön érezte, hogy a szél kezd erősödni. Néhány másodperc alatt 40-50 méterre emelkedett, de a szárny nem haladt előre. Ekkor fület csukott, majd 2-3 méter magasságban fékezni kezdte a szárnyat, amely hátrafelé kezdett elsodródni.

A siklóernyős a beülőben megfordulva, a sodródás irányába akart földet érni, azonban valószínűleg a súlypont áthelyezésétől a szárny fordulni kezdett. A pilóta ebben a fordulóban ért földet, ahol a bal oldalára esve, bal-váll és ágyéki csigolyasérülést szenvedett.

A siklóernyős elmondása szerint az eset a földet érés technikai kivitelezettségének határozatlansága miatt következett be.

3. Következtetés

A siklóernyős jártasságát vizsgálva, a Vb kérdésére nem tudott magyarázatot adni arra, hogy miért nincs meg a Növendék I vagy II bejegyzése. Az érvényben lévő kiképzési utasítás szerint, az „A” vizsga bejegyzés tanuló státuszt jelent, ilyen minősítéssel csak oktató felügyelete mellett szabad repülni.

A siklóernyős bejegyzett minősítési szintje szerint, csak maximum 5m/s erősségű szélesebségig kísérrelhetne volna meg a startot, ami az értékelt helyzetben meghaladta az engedélyben rögzített értéket.

A repülőeszköz légi alkalmassági tanúsítványa a vizsgálat idején érvényes volt.

A siklóernyős elmondása szerinti óvatos viselkedésének ellentmond a többszöri start kísérlet és a szélerősödés ellenére való felszállás. Későbbiekben startját hibás döntésnek tulajdonította.

A startot követő hátrasodródás, valamint a földet érés kidolgozása egymást gyorsan követő rossz döntések sorozata volt, amely végkövetkezményében a szárny alkalmatlansága is nagy szerepet játszott.

A hátrafelé sodródásban a fülcsukásból kivezetés (a szárny alkalmatlanságát figyelembe véve) nagy valószínűséggel zsákesést is létrehozhatott, amely nagy függőleges merüléssel járt. A beülőben fogott fékzsinórokkal, a testtel történő fordulat a szárny bal oldali fordulóját hozhatta létre, melyek együttesen vezethettek a baleset bekövetkezéséhez.

4. Biztonsági ajánlások

A vonatkozó szabályok betartásával az ilyen esetek elkerülhetők, ezért biztonsági ajánlás kiadására nincs szükség.

Budapest, 2008. június 18.

Janovics Ferenc
Vb vezetője

Dusa János
Vb tagja